

Handläggare
Ewa Jungstedt Pilestål
Telefon: 08-50820581**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2025-10-23

Remiss av handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/870

Förvaltningens förslag till beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter till bland annat Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Handlingsplanen ska stärka stadens arbete med de nationella minoriteternas och urfolket samernas rättigheter och riktar sig till samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till att en handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter tas fram. Konkreta mål och tydlig ansvarsfördelning underlättar arbetet. Eftersom det anges att en central metod för genomförandet av handlingsplanen är att utveckla ett ”rättighetsbaserat arbetssätt”, hade det varit bra att förtydliga vad det innebär.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, övriga stadsdels- och facknämnder, Malmö och Göteborgs stad samt berörda myndigheter och organisationer. Svar på remissen ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 24 oktober.

Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030 ersätter Stockholms stads riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter (Dnr KS 2018/000069).

Ärendet

Till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) finns sex handlingsplaner, varav en ska behandla de nationella minoriteterna och urfolket samernas rättigheter.

Det övergripande målet med handlingsplanen är att staden säkerställer att nationella minoriteter och urfolket samerna har full tillgång till sina rättigheter. Handlingsplanen ska stärka stadens arbete med de nationella minoriteternas och urfolket samernas rättigheter. Den riktar sig till samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar, varav samerna även är ett urfolk. Dessa har särskilda rättigheter kopplade till bland annat språk och kultur samt delaktighet och inflytande i frågor som berör dem. Handlingsplanen ger vägledning i arbetet med att säkerställa att rättigheterna tillgodoses. Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden:

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Till varje fokusområde finns resultatmål och effektmål. De ska användas vid nämndernas och bolagens verksamhetsplanering.

Några av målen i handlingsplanen är tydligare riktade mot vissa verksamheter, nämnder och bolagsstyrelser än andra, och många mål kräver samverkan mellan flera nämnder och/eller bolagsstyrelser. Stadsdelsnämnderna berörs av alla tre fokusområden.

Alla stadsdelsnämnder och vissa facknämnder ska ha en kontaktperson gentemot kommunstyrelsen för arbetet med nationella minoriteters rättigheter. I dennes uppdrag ingår lokal samordning av statsbidraget för kommuner i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska samt att vid behov bistå kommunstyrelsen med information om nämndens minoritetspolitiska arbete. Kommunstyrelsen ansvarar för övergripande samordning, stöd och uppföljning i implementeringen av handlingsplanen.

Handlingsplanen innehåller bakgrunden till att nationella minoriteter och urfolket samer har särskilda rättigheter. Det framgår även att det finns andra styrdokument som också berör nationella minoriteter, till exempel Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Fokusområdet Kunskap och information

I MR-programmet lyfts att stadens alla verksamheter behöver ha grundläggande kunskap om nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter. Staden ska också informera om de rättigheter som stockholmarna har och om hur staden arbetar för att säkerställa dessa.

Handlingsplanen innehåller exempel på kunskapshöjande aktiviteter och informationsspridande insatser.

Fokusområdet Velfärd och service

I MR-programmet anges att stadens välfärd och service ska utformas för att säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras. Genom att anpassa verksamheterna efter målgruppens behov kan arbetet för de nationella minoriteternas rättigheter stärkas.

De nationella minoriteterna har vissa särskilda rättigheter kopplade till språk och kultur som stadens verksamheter är skyldiga att tillgodose. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. Förskolor ska stödja barn som tillhör de nationella minoriteterna i språkutvecklingen av deras nationella minoritetsspråk och främja utvecklingen av barnens kulturella identitet.

Enskilda har rätt att få viss service på finska, meänkieli och samiska och ska på begäran erbjudas äldreomsorg och förskola på dessa språk.

Fokusområdet Delaktighet och inflytande

Av MR-programmet framgår att stadens verksamheter ska erbjuda stockholmarna möjlighet till delaktighet och inflytande, främst grupper och personer som riskerar att lämnas utanför. Särskilt barn och ungas möjlighet till inflytande ska främjas, bland annat genom samråd. Vidare är staden skyldig att konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för dem. För att tydliggöra formerna för samråd på övergripande nivå inrättades Kommunstyrelsens råd för nationella minoriteters rättigheter under 2024. Flera utvecklingsbehov kopplade till stadens samråd har framkommit och behoven ser olika ut hos olika minoritetsgrupper.

Staden saknar idag former för delaktighet och inflytande som riktas särskilt till barn och unga som tillhör en nationell minoritet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning ekonomi och lokaler i samverkan med Avdelning förebyggande och främjande, Avdelning förskola och Avdelning äldreomsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen är positiv till att en handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter tas fram. Att den innehåller konkreta mål inom MR-programmets fokusområden och tydlig ansvarsfördelning underlättar arbetet på lokal nivå. Det är också fördelaktigt att exempel på aktiviteter inom de olika fokusområdena anges.

Stadsdelsförvaltningen har bara en synpunkt på handlingsplanen. Eftersom det anges att en central metod för genomförandet av handlingsplanen är att utveckla ett ”rättighetsbaserat arbetssätt”, hade det varit bra att förtydliga vad det innebär.

Jämställdhetsanalys

Handlingsplanen ligger i linje med de nationella jämställdhetsmålen om en jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha lika stort inflytande i stadens verksamheter.

Barnrättsperspektiv

Handlingsplanen går i linje med artikel 12 i barnkonventionen om att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet, artikel 17 om barns rätt att få tillgång till information och särskilt artikel 30 om att barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, eller ett urfolk, har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.

För att möta barnets rättigheter har stadsdelsförvaltningen en öppen förskola med finsk verksamhet en eftermiddag i veckan. Vidare används så kallade språkväskor med material om och för nationella minoriteter inom förskolan.

Tillgänglighet

För att tillgängliggöra information om nationella minoriteters rättigheter och vad stadsdelsförvaltningen erbjuder, informerar stadsdelsförvaltningen varje år i EÅV-bladet och i lokaltidningen Mitti. Stadens broschyr om nationella minoriteters rättigheter finns bland annat i receptionen i förvaltningshuset och på Medborgarkontoret. De öppna förskolorna har så kallade minoritetsväggar med information

Äldreperspektiv

Denna handlingsplan har även koppling till Handlingsplan för en äldrevänlig stad. I båda handlingsplanerna är delaktighet och inflytande viktiga områden. Inom välfärd och service finns stadsdelsförvaltningens mötesplatser för seniorer, med bland annat caféverksamhet i samverkan med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar, som bidrar till social inkludering.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Anna Larsson
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande
2. Bilaga – Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-10-06
Anna Larsson, Avdelningschef	2025-10-06